

Helseministerens triksing med tall

av Gunnar Brox Haugen og Janne Grøttumsbråten

Illustrasjon av Knut Løvås, publisert i Klassekampen

Tidligere publisert i Klassekampen 27.03.2023

Det var fortjenestefullt at Klassekampen i etterkant av demonstrasjonen Helsebrølet 28. februar, arrangerte en åpen debatt «Helse for fall», hvor helseminister Ingvild Kjerkol også deltok.

Psykiater og leder for vår nasjonale aksjon, Randi Rosenqvist, uttrykte her sitt tydelige varsko om den pågående

nedbyggingen av behandlingsplasser i psykiatrien. Som en kommentar til det fikk vi høre det som vi oppfatter som triksing med tall fra helseministeren: «Nedbyggingen av senger i psykiatrien stopper på denne regjeringens vakt», og «Det er foreløpig ikke lagt ned noen senger etter at jeg ble helseminister.»

Er dette uttrykk for kalkulert triksing med tall, eller en villfarelse bygget på

dårlige råd? Har hun ikke fått med seg alle gjennomførte og planlagte kutt i psykisk helsevern? Regjeringen kaller det et «løft» når de i statsbudsjettet for 2023, bevilget 150 millioner kroner til «styrking» av døgnbehandling i spesialisthelsetjenesten. Samtidig vet vi at Oslo Universitetssykehus (OUS) alene kutter 400 millioner kroner i sitt budsjett for å skaffe finansiering til nytt sykehus. Av dette må klinikk for psykisk helse og avhengighet kutte 90 millioner kroner, hvorav 10 millioner kroner rammer barne- og ungdomspsykiatrien.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) for døgnplasser i psykisk helsevern, viser at det mellom 2002 og 2021 er forsvunnet 2151 døgnplasser i psykisk helsevern, fra 5439 i 2002 til 3288 i 2021. Antall døgnplasser innen psykisk helsevern for 2022 er foreløpig ikke offentliggjort. På bakgrunn av informasjon fra klinikere fra alle kanter av landet, er det ingen grunn til å tro at nedbyggingen har stoppet opp, slik helseministeren hevder.

I tillegg var det ganske oppsiktsvekkende at helseministeren på debattmøtet hevdet at vi ikke har New Public Management (NPM) i styringen av helsevesenet i Norge. Det grelleste eksempelet på nettopp dette, er at attraktive psykiatriske parksykehus-tomter legges ut for salg, for å skaffe egenkapital til nye somatiske sykehus. Dette er sykehus som er planlagt

nedlagt og solgt av styrene i helseforetakene, uten forankring i Stortinget og med liten støtte blant tillitsvalgte, fagfolk, pasienter og pårørende.

Per dags dato er 13 av landets 17 psykiatriske parksykehus enten solgt eller planlagt solgt, og psykiatrien er bestemt samlokalisert med somatikken i nye sykehusbygg som stadig viser seg å være altfor små. Det planlegges betydelige kutt i antall plasser for de mest alvorlig syke som trenger langtidsbehandling. Tanken er at disse skal få hjelp i distriktpspsykiatriske sentra (DPS) og kommunene, som hverken faglig eller økonomisk er i stand til å ivareta deres behov.

Det er paradoksalt at det er Arbeiderpartiet som har innført og tviholder på en markedsliberalistisk styringsmodell for sykehusene våre. En styringsmodell som har ført til et underdimensjonert og underfinansiert offentlig helsevesen, med en av de laveste dekningsgradene på sykehus i Europa. Norge ligger nå også under snittet i Europa på andel av brutto nasjonalproduktet (BNP) som brukes på helse.

Uttalelsen «Et sterkt offentlig helsevesen», ble vedtatt på SVs landsmøte 17.-19. mars. Uttalelsen tar blant annet til orde for at SV mener vi må å ha en helsereform som erstatter foretaksmodellen med faglig og folkevalgt styring, stanse kommersialiseringen

av helsesektoren og at det er avgjørende å styrke finansieringen av det offentlige helsevesenet betraktelig i årene som kommer.

Senterpartiet avholdt landsmøte samme helg som SV. Der ble en resolusjon, som langt på vei tar til orde for å skrote helseforetaksmodellen med konkrete endringer for å sikre demokratisk forankring i styring av sykehusene, redusere markedstenkingen og sikre faglig skjønn, ledelse og kultur, også vedtatt. Sammen har vi nå en historisk mulighet til å sette makt bak kravene overfor Arbeiderpartiet.

Så da gjenstår det å se om Arbeiderpartiet er villige til å ta nye grep på sitt landsmøte i mai, eller om de tviholder på en markedsliberalistisk styringsmodell for sykehusene våre som åpenbart har spilt fallitt.

Gunnar Brox Haugen
Styremedlem Nasjonal aksjon for
bevaring og utvikling av de psyki-
triske sykehusene og daglig leder i
Stiftelsen SEPREP
gunnar.brox.haugen@seprep.no

Janne Grøttumsbråten
Styremedlem Nasjonal aksjon for
bevaring og utvikling av de psyki-
triske sykehusene og kommunesty-
rerepresentant Asker SV
jannecrg@gmail.com

